

δαιμονίων ἐπροστάτευεν ἢ ἐγεμυθία καὶ ἡ συμπευ-
κνομένη διάσκιψις τῶν ἐφόρων καὶ τῆς Γερουσίας τοῦ
ἀρχετύπου τούτου κοινοβουλευτικοῦ συνδυασμοῦ (40).
τῶν δὲ Ἀθηναίων ἢ τύχη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκρέματο
ἀπὸ τὰ ῥηρήματα τῶν δημοκόπων καὶ τῶν Σπεριολό-
γων τὰς φωνασκίας. Ταῦτα προὔκαλσαν τὴν ἐπὶ
Σικελία στρατίαν (41), ταῦτα ἐπέφερον τὴν κατα-
στροφὴν τοῦ Νικίου ἐν Συρακούταις, καὶ προσιμίαν
τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηῶν (42). Προσέτι οἱ Βασιλεῖς
καὶ στρατηγοὶ τῆς Σπάρτης ὠδήγουν τὰ ὄπλα τῶν
Λακωνῶν καθ' ἃς εἶχον ῥητάς διαταγὰς παρὰ τῆς Κυ-
βερνήσεως των, καὶ ἐβάδιζον ἐπὶ κεχαραγμένου δρόμου
πολεμικῆς ἐπιστήμης πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν οἱ δὲ
Ἀθηναῖοι ἀπῆρχοντο μετὰ τὴν διάλυσιν ὀχλοκρατου-
μένης ἐκκλησίας εἰς τοῦ ἔργου τὴν ἐκτέλεσιν ὡσάν
ῥιπτόμενοι εἰς τῆς τύχης τὸ ἀβέβαιον. Τέλος πᾶσα
σχεδὸν σελις τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηῶν φέρεται ἐν ἐ-
αυτῇ τὰ τεκμήρια τῆς παλιμβουλίας καὶ τοῦ ἀπρο-
νοήτου τῶν Λατεδαιμονίων καθε βῆμα ἐπιμαρτυρεῖ τὸ
προμιμελετημένον καὶ συνεπὲς τῶν ἔργων (43)

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐκστρατεύσαντος εἰς Ἀκαρ-
νανιάνως, προείπομεν, τοῦ Κνήμου, τὸν παρακολουθεῖ
ἀπὸ μακρὰν τὸ σοβαρὸν ὄμμα τῆς κυβερνήσεώς του,
καὶ ἀποτυχόντος, λέγει ὁ Θουκυδίδης, τὸν στέλλουσι
συμβοητοὺς, ἄλλους στρατηγούς, καὶ μεταξὺ τούτων
σύμβουλον τὸν Βρασιδαν. Ὁ ἀτυχὴς ὅμως Φορμίων
διαβῆγγυται εἰς μάτην ἀναγγέλλων τὴν μεγάλην κατ'
αὐτοῦ προπαρασκευὴν τῶν ἀντιπάλων του καὶ ἐπικα-
λούμενος βοήθειαν ἀπὸ τῆς Ἀθήνας. Οἱ Λάκωνες εἰς
κίνησιν θέτουσιν ὄλην τῆς Πελοποννήσου τὴν δύναμιν
κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ τοὺς βιβλάουσιν αὐ-
τοὺς τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος συμπεριλαμβάνοντες πρὸς
καταστροφὴν τοῦ Φορμίωνος ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ,
οἱ δὲ λεπτόνοοι Ἀθηναῖοι καὶ τὴν στελλομένην βοήθειαν
τῶν εἰκοσι πλοίων διευθύνουσι κατὰ πρῶτον εἰς Κρή-
την (44) ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἐνὸς φίλου των καὶ Προξένου

(40) Πλούταρχος ἐν βίῳ Ἄρις. κεφ. 10. ἐκδ. Κοραῆ.

(41) Πλούτ. ἐν βίῳ Νικίου κεφ. 12. ἐκδ. Κοραῆ
καὶ Θουκ. Ἑλλην. ΣΤ. κεφ. 15 καὶ 24.

(42) Θουκυδ. Ἑλλην. Ζ κεφ. 55 καὶ 87.

(43) Δὲν ἐννοοῦμεν ποσῶς νὰ μεμφθῶμεν τῆς Ἀ-
θηναϊκῆς νομοθεσίας τὴν πολυτέλειαν, πρόσθετος καὶ τὸ
λίαν φιλελεύθερον ἐκτιμῶμεν τὰ ὅσα ἄπειρα κατὰ εἰς
τοῦ πολιτισμοῦ τὴν πύλοδον διὰ τῆς ἐλαστικότητος
αὐτῶν μετέδωκαν τοῦ Σόλωνος οἱ νόμοι, καὶ μετὰ σε-
βασμοῦ θαθίως γονυπετοῦμεν ἐνώπιον τῆς συστάσεως
τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ὅλης τῆς Ἀττικῆς φιλανθρω-
πίας μόνον περὶ τὴν γενικὴν διοίκησιν τῶν συμπερό-
των ἐνὸς κράτους ἐποπτεύοντες τὴν Κυβερνητικὴν μη-
χανὴν, εὐρίσκειν κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς ἐλαττω-
ματικὴν τὴν Ἀθηναίων Πολιτείαν, σοφώτερον δὲ τοῦ
Λυκούργου τὸ Πολίτευμα δοξάζομεν καὶ πεπεισμεθα
ὅτι δὲν θέλουσι παρεξηγηθῆ αἱ σκέψεις καὶ ἰδέαι μας
αὗται περὶ τοιοῦτον κύκλον συστρεφόμεναι.

(44) Θουκυδ. Ἑλλην. Β. κεφ. 85.

Κρητὸς ἐκ Γόρτυνος διὰ νὰ διεκδικήσῃ αὐτὸς
πολιτεχνίταις χαρίζομενος τοὺς θύμους αὐτῶν
ἑσθιαί, τὸν δὲ Φορμίωνα ἀφίνουσι μόνον ἐκτεθει-
μὲν σκληρὰν ἀνυπομονησίαν νὰ καταμετρήσῃ τὰς
καὶ τὰς στιγμὰς αὐτὰς τῆς παραλόγου ταύτης
δίττης, καὶ, ὅτι οἱ ἀποσταλθέντες ἐκ Σπάρτης
ἀληθῶς σύμβουλοι, καὶ τοιοῦτοι ὅποιος προῦ-
τὸ κατεπεῖγον αὐτὸ τῶν περιστάσεων, ὅτι ἦσαν
οἱ κατάλληλοι, οἱ ἀναγκαῖοι τῶν ἔργων ἄνδρες,
δειξαν αὐτὰ τὰ πράγματα· διότι δὲν ἐμέθυσαν ἀπὸ
κομπώδη παράταξιν μαχίμου στρατοῦ, καὶ τὴν
κρότησιν πολυριθμοῦ στόλου, δὲν ἠμέλησαν τὴν
κίτην καὶ τὴν προγύμνασιν, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ πολε-
προνοητικώτατα κατήρτισαν ὡσάν νὰ ἐπρόκειτο
ἰσοδυναμοῦν νὰ ἀντιπαλαίσωσι, καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ὀ-
δηγίαν των λαοὺς διὰ λόγων παρώτρυναν, καὶ εἰς
αὐστηρὰ καθήκοντά των ναύτας τε καὶ πεζοὺς
ἀπειλῇ ἐντόνωος παρεκίνησαν (45).

Ὁ Φορμίων ταῦτα πάντα γινώσκων ἀπέφυγε
τινὸν, ὡς προείπομεν, καὶ προῦθη εἰς τὴν εὐρύχω-
ρὸν τὸν κόλπον· κατὰ τὴν τοιαύτην περιστά-
σειν καλεῖ τὰ εἰκότα, ἢ δὲ ὅλη ἰδέα τοῦ λόγου ἀναφέρεται
εἰς τὴν μεμονωμένην καὶ ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν
ῥίσιμειαν, διὰ τοῦτο καὶ ἀναξιοὶ νὰ ναυμαχίῃ
δύναμιν ὀλιγίστην, ἀτήμαντον ἐντὸς τῶν σιενῶν
πολυπηθοῦς καὶ σοβαροῦ ἐγχεροῦ (46)· ἀλλὰ

(45) Θουκυδ. Ἑλλην. Β κεφ. 86. Δημηγώριος
Πελοποννησίων ἱστορίων, τελευταῖα ὡς ἐξῆς.
» σὺν τῆς οὐ καὶ κυβερνήται καὶ ναῦται τὸ κατ'
» τον ἕκαστος ἐπεσθε, χῶρον μὴ λείποντες ἢ
» προταχθῆ. Τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐχ
» τὴν ἐπιχειρήσιν ἡμεῖς παροσκευάσομεν καὶ οὐκ
» δώσομεν πρόσασιν οὐδενὶ κακῶ γενέσθαι ἢ
» ἄρα καὶ βουληθῆ, κολασθήσεται τῆ προούσῃ
» οἱ δὲ ἀγαθοὶ τιμῶνται τοῖς προσήκουσιν
» τῆς ἀρετῆς. »

(46) Θουκυδ. Ἑλλην. Β κεφ. 89. Δημηγώριος
Φορμίωνος τελευταῖα ὡς ἐπελοούσως. « Τὸν δὲ
» οὐκ ἐν τῷ κόλπῳ ἐκὼν εἶναι ποιήσομαι, οὐδὲ
» πλεύσομαι εἰς αὐτόν· ἔρω γὰρ ὅτι πρὸς
» ναῦς ἐπιστήμονας ὀλίγας ναυσι, ἐμπείρους
» ἀμεινον πλεύσασις ἢ στενοχωρία οὐ συμφέρει
» γὰρ ἂν ἐπιπέσειε τις ὡς χρὴ εἰς ἐμβολήν
» ἔχων τὴν πρόσασιν τῶν πολεμίων ἐκ πολλοῦ,
» ἂν ἀποχωρήσειεν ἐν δέοντι πιεζόμενος· διεκπί-
» οὐκ εἰσὶν οὐδὲ ἀναστροφῆ ἀπερ νῆων ἀμεινον
» οὐσῶν ἔργα ἐστίν, ἀλλ' ἀνάγκη ἂν εἴη τὴν ναυ-
» χίαν πιζομαχίαν καθίστασθαι καὶ ἐν ταύτῃ
» πλείους νῆας κρείσσους γίγνονται. Τούτων
» οὐκ ἐγὼ ἐξω τὴν πρόνοιαν κατὰ τὸ δυνατόν·
» δὲ εὐτακτοὶ παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες τὰ τε
» γελλόμενα δεξέως δεχέσθε, ἄλλως τε καὶ δι'
» τῆς ἐφορησεως οὗτης, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κέρμα
» σιγὴν περὶ πλείστου ἡγεσθε, ὃ εἰς τε τὰ
» τῶν πολεμικῶν συμφέρει καὶ ναυμαχία οὐκ ἔστι